
Uwagi wstępne

Za jedno ze swych statutowych zadań uczelnia przyjęła - od roku 1998 - prowadzenie badań i ekspertyz w aspekcie diagnozowania i rozwiązywania problemów społeczności lokalnych, zwłaszcza w miejscu siedziby uczelni - Sosnowcu, mieście znajdującym się w fazie gruntownych przemian ekonomicznych i społecznych, w fazie głębokich procesów restrukturyzacji, borykającym się z wysokim bezrobociem, szczególnie wysokim wśród młodzieży.

Istotnym bodźcem ukierunkowującym zainteresowania badawcze uczelni były tezy zawarte w Białej Księdze Kształcenia i Doskonalenia Komisji Europejskiej „Nauczanie i uczenie się - na drodze do uczącego się społeczeństwa”¹, wskazujące na nowe wyzwania dla edukacji w kontekście rozwoju społeczeństwa informacyjnego, procesów globalizacji i przemian cywilizacji naukowo-technicznej. Tezy te rozwijane były także w kolejnych opracowaniach i raportach OECD oraz w licznych prognozach i badaniach „gospodarki opartej na wiedzy”, znajdując syntetyczny wyraz w tezie, że „wiedza jest centralnym składnikiem produkcji, a uczenie się jest obecnie najważniejszym procesem gospodarczym”².

W związku z tym za najistotniejszą kwestię badawczą uznano analizę lokalnego rynku pracy absolwentów szkół średnich - od strony popytu na pracę. Systematycznie, corocznie prowadzone są rozległe badania wśród maturzystów miasta i regionu celem uzyskania obrazu młodych mieszkańców jako potencjalnych pracobiorców.

Pytania odpowiednio zredagowanej ankiety dotyczą, m.in., takich zagadnień jak:

- plany i decyzje respondentów związane z wyborem zawodu, miejsca pracy, plany dalszego kształcenia się, prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- stopień znajomości przez respondentów lokalnego rynku pracy;
- stopień rozeznania respondentów w kwestii zawodów nadwyżkowych i deficytowych na lokalnym rynku pracy;
- stopień rozeznania respondentów w kwestii umiejętności, wiedzy, kwalifikacji, dyspozycji cenionych przez współczesnych pracodawców;
- kapitał społeczny, zwłaszcza zaufanie i zaangażowanie obywatelskie, z perspektywy potencjalnego pracobiorcy w warunkach wysokiej stopy bezrobocia³.

¹ Wyd. Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Warszawa 1997.

² *Zarządzanie wiedzą w społeczeństwie uczącym się. Edukacja i umiejętności*, OECD - Centrum Badań nad Edukacją i Innowacją, wyd. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2000, s. 11.

³ Analiza i interpretacja uzyskiwanych wyników prowadzona jest w kontekście wcześniejszych, komplementarnych ustaleń dotyczących podaży pracy, a uzyskanych w badaniach przeprowadzonych wśród pracodawców.

Pytania ankiety pozwalają na uchwycenie szerszego kontekstu, w ramach którego formują się postawy społeczne, wybory indywidualnych strategii życiowych, a w ich obrębie nastawienie na konkretne cele związane z sytuowaniem się matu-rzystów na rynku pracy oraz decyzje nakierowane na realizację takich celów.

Na ankietę składa się ok. 50 pytań obejmujących ok. 120 zagadnień. Badania rozpoczęto wiosną 1998 roku (próba - 1905 osób) i kontynuowano w latach następnych - w roku 1999 (próba - 1789 osób), w roku 2000 (próba - 1122 osoby) oraz w roku 2001 (próba - 549 osób). Kolejne ankietyzacje prowadzone w oparciu o identyczny w swym trzonie kwestionariusz ankiety pozwalają na uchwycenie wielu interesujących zmian i tendencji w poglądach, postawach i oczekiwaniach młodzieży.

Wyniki badań były corocznie prezentowane w formie raportu zainteresowanym instytucjom lokalnym oraz omawiane na konferencjach.

Taka specjalizacja badawcza stanowiła podstawę do tego, że WSZiM w Sosnowcu była pomysłodawcą i głównym współorganizatorem międzynarodowej konferencji - pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN - „Szkoła - zagrożenia i szanse w dobie globalizacji” (Cieszyn - Ustroń, listopad 2001). Materiały z konferencji - na której wygłoszono ponad 200 referatów - będą sukcesywnie wydawane w postaci co najmniej 7 tomów druków zwartych w 2002 roku.